

Förord

Nordic Journal of Vocational Education and Training, som grundades i juni 2010, drivs och ägs av Nordiskt nätverk för yrkespedagogisk och yrkesdidaktisk forskning (NordYrk). Syftet är att bidra till att stärka det yrkespedagogiska fältet genom att publicera resultat från forskning om yrkes- och professionsutbildning. Arbets- och verksamhetsintegrerat lärande är en central aspekt av yrkes- och professionsutbildning. De artiklar som granskats och godkänts för publicering svarar enligt norsk standard mot nivå 1.

I juni 2013 stod Högskolan Väst värd för den 5:e konferensen om verksamhetsintegrerat lärande – VILÄR. Antalet deltagare, presentationer var större än något tidigare år. 2013 genomfördes posterpresentationen som form för första gången. Presentationerna under konferensen spände mellan forskning om räddningstjänsten, s.k. blåljusforskning, och hur man kan förstå arbetsintegrerat lärande (AIL) ur ett diskursanalytiskt perspektiv. Evidensbaserad forskning var framträdande även under denna konferens, och bör vara så även vid kommande konferenser.

Det är uppenbart att VILÄR är ett forum där såväl enskilda forskare som lärarlag kan mötas över ämnesgränser för att diskutera arbetsintegrerat lärande. Forskningen behöver ständigt problematiseras, och design och metoder för att systematiskt undersöka verksamhetsintegrerat lärande måste ständigt förbättras och utvecklas.

De sju texter som presenteras i detta specialnummer handlar alla om problematik kopplat till AIL som pedagogisk design. Genom att på olika sätt anlägga ett kritiskt perspektiv kan författarna identifiera och adressera en rad utmaningar som är centrala för att AIL-modeller skall kunna utvecklas och förbättras. Texterna hämtar sin empiri från ett brett spektrum av verksamhets- och utbildningsområden så som rektorer och brandmän samt blivande poliser, lärare, socialarbetare, HR-personal, ekonomer och ingenjörer.

Sjöberg, Karp & Söderström undersöker hur simuleringsövningar av arbetet vid olycksplatser kan medverka till att polisstudenter utvecklar professionell kunskap för sitt kommande yrke. Särskilt fokuseras efterbearbetningsfasen där studenterna genom reflektion förväntas omsätta erfarenheterna från simuleringen till professionell kunskap. Deras resultat visar på vikten av att en sådan reflektion understöds av ett gediget pedagogiskt designarbete. Liknande slutsatser dras av *Holmgren* som genom att studera design av övningar för brandmän konstaterar att motsättningar mellan olika aktörers förståelse av övningarnas syfte kan stå i vägen för utveckling av AIL-modellen, vilket manifesteras såväl i design-arbetet som i övningarnas genomförande. *Johansson, Erlandsson & Dåderman* visar i sin studie av gymnasierektorers arbetssituation att det finns arbetspsykologiska mekanismer som kan utgöra hinder för rektorernas arbetsintegrerade lärande. De identifierar fyra teman som tillsammans bygger

upp det man kallar en ledarskapsparadox som visar på komplexiteten med att förena ett traditionellt chefskap med rollen som pedagogisk ledare.

Winman uppmärksammar att det finns variation med avseende på hur man förstår syftet av verksamhetsförlagd utbildning på olika professionsorienterade program. Genom att studera och jämföra kursplaner och andra styrdokument samt studenters rapporter från VFU-moment i två olika utbildningar drar han slutsatsen att i ett program som utbildar socialarbetare dominerar synen att VFU handlar om att utveckla relevant och användbar professionell kunskap, medan motsvarande grundsyn på ett personalvetarprogram snarare fokuserar analys av verksamhetsfältets aktiviteter och förutsättningar med hjälp av teori. Även *Johansson Mahic & Skyvell Nilsson* uppmärksammar problemet med variation i hur AIL förstås. I en fenomenografisk studie kartlägger de hur handledare i industrin och i offentlig förvaltning förstår syftet med handledning av ekonom- och ingenjörstudenter som läser ett s.k. Coop-program, och resultatet pekar på fyra helt olika arketypiska inramningar av syftet. De frågar sig hur denna variation påverkar vad Coop-studenter faktiskt lär sig under sina arbetsplatsförlagda perioder.

Till del kanske *Dimenäs & Norlund* kan besvara denna fundering då de föreslår ett verktyg för att analysera och utvärdera inslag av AIL i lärarutbildningen. Ytterligare ett konkret verktyg tillhandahålls av *Johansson & Palla*. De presenterar fyra stödstrukturer som alla tar utgångspunkt i en pedagogisk planeringsmatris. Genom att använda stödstrukturerna kan lärarutbildare få strukturerat stöd för att bedöma lärarstudenter: didaktisk förmåga, relationskompetens samt muntlig och skriftlig reflektionsförmåga.

Vår förhoppning är att de bidrag som nu publiceras skall bidra till utveckling av såväl forskning som verksamhet, och att publikationer på temat verksamhets integrerat lärande skall fortsätta strömma in till kommande VILÄR-konferenser.

Kristina Johansson, Per-Olof Thång och Lars Svensson